

Lisa 2: Projektide innovatiivsuse määratlemise metoodika

Maaelu arengu mõõde	Väljakutsed	Eestis tavapärased lahendused/olukord	Uuenduslikud trendid
1. Elanikkonna mobiliseeritus ja sotsiaalne ühtekuuluvus (MOBSOTS)	Osaluse tugevdamine	Omavalitsuse poolt otsuste puhtalt institutsionaalne kooskõlastamine, üldsuse osaks teavitamine. Elanikkonna ühtsus nõrk. Tugevam koondumine tekib pigem millegi vastu kui poolt ja see on ajutine.	Laiapõhjaline ja eri liimides võrgustumine ühiste positiivsete eesmärkide ümber. Avalikud arutelud ja avalikkust kaasavad projektid. Võrgustamine kui iseväärtus.
2. Kohalik kultuur ja identiteet (KULTUUR)	Identiteedi tugevdamine Elanikkonna jõustamine Kohaliku kultuuri väärtustamine	Identiteedis domineerib ajalooline pärand. Rahva- ja harrastuskultuuri viljeldakse omavalitsuse tiiva all. Kodanikuühiskond nõrk ja sageli konservatiivsusele kalduv. Asulate elukeskkond kujuneb eklektiliselt. Väärtustatud on eelkõige stiilselt arhailine ja nostalgiline külamiljö. Laiema maastikupärandi hoid on vähene.	Identiteedi rikastamine uute sümbolite, sündmustega, traditsioonilise arendustega. Mittetulundussektori osalemine kultuuriloomes ja külaarenduses. Uuendustele suunatud kodanikuliikumine. Kohatundlik hoonete ja asulate kujundamine vastavalt nüüdisaja põhimõtetele ja vajadustele. Vanade hoonete renoveerimine ja uusotstarbel kasutusse võtmine. Maastikupärandi hooldus.
3. Tegevused ja tööhõive (TÖÖ)	Töökohtade loomine Oskuste parandamine	Lootmine olemasolevatele oskustele. Ainult töötukassa pakub ümberõpet. Tagasihoidlik kohalike uute eraettevõtete loomine. Omavalitsus ei suuda ettevõtlusele kaasa aidata. Piirkonnaväliste investorite ootamine. Arukas kauge pendelränne linna. Levinud on osa-ajaline hõive talupõllumajanduses koos palgatööga mujal. Ehitusettevõtlus. Turismis B&B. Teenustesektoris kaubandus, toitlustus.	Uute töösuste/ettevõtluse õppimine ja õpetamine, ka mittetöötutele. „Rätsepatoona“ pakutavad õppekursused. Keerukamad turismitooted ja turismialane piirkondlik koostöö. Mittetraditsioonilised tooted ja teenused. Kogukonnateenused, sotsialettevõtlus.
4. Piirkonna kuvand (KUVAND)	Kuvandi uuendamine/parendamine	Tähelepanu kohaturundusele on nõrk. Avalikkuses domineerib stiihiliselt kujunenud kuvand enamiku maapiirkondade mahajäämusest ja vaesusest v.a Tallinna ümbrus. Enamikul maakohtadest tugev positiivne ja eristuv kuvand puudub.	Sihipärane piirkonnaturundus: visuaalne ja sõnaline identiteet, kommunikatsioon, üritused. Miljöökujundus. Sümboliväärtusega kohtade, ehitiste ja maastike korrastamine.
5. Ränne, elanikkonna sotsiaalne ja professionaalne lõimimine (LÕIM)	Rahvastiku kahanemise ja vananemisega toimetulek Väljarände pidurdamine Rahvastiku uuendamine	Elutähtsate teenuste kontsentreerimine või nende kulukuse pidev kasv. Ehitiste hulgamine ja maakasutuse kahanemine. Maastike	Teenuste säilitamine nende kohandamisega: mobiilsus, kombineerimine, kogukonnateenused. Eakate aktiveerimine, kodu- ja

		<p>metsistumine. Hooldekodukohtade arvu kasvatamine. Omavalitsus on orienteeritud põlise püselanikkonna vajadustele. Osaajalised elanikud on väärtustatud, kui nad on maksumaksjad.</p>	<p>kaughoolduse laiendamine. Ümbruskonna ökoloogilise ja rekreatiivse väärtuse parandamine. Piirkonda asujate aktiivne otsing, nende toetamine. Noorte alustavate ettevõtjate toetamine. Osa-ajaliste elanike ja pendelmigrantide lõimimine. Avatuse suurendamine uute ettevõtmiste/ürituste ja nende kandjate suhtes.</p>
6. Keskkonna-, ruumi- ja ressursikasutus (RUUM)	Looduspärandi ja territooriumi kestlik kasutamine	<p>Loodus-, keskkonna- ja muinsuskaitset teostatakse eesmärkidena omaette. Need vastanduvad sageli majanduse ja elanike huvidele. Kompensatsioon piirangute eest piirdub valdavalt maamaksusoodustuste ja hooldustoetustega.</p>	<p>Keskkonnasäästliku majandamise edendamine kogu territooriumil, mitte ainult kaitstavatel aladel. Hoiu kombineerimine säästva turismiga. Kaitseobjektide kasutamine piirkonna turunduses. Mälestiste korrastamine, renoveerimine uues funktsioonis nende kestlikuks kasutamiseks. Kaitstavate objektide ja maastike optimaalse kasutamise korraldamine avaliku, era- ja kolmanda sektori koostöös.</p>
7. Tehnoloogilised arendused (TEHN)	Uute teadmiste ja tehnoloogia siire	<p>Põllumajanduse tehnoloogiat uuendatakse eeskätt suurettevõtteis. Valdavalt ostetakse sisse valmis tehnilised täislahendused, mis mehhaniseerivad ja automatiseerivad intensiivtootmist. Protsessi- ja organisatsiooni-innovatsiooni üldiselt ei kaasne.</p>	<p>Kohalike tootmistavade elujõu taastamine moderniseerimisega. Ettevõtjate innovatsioonivõimekuse edendamine. Kohaliku oskusteabe levitamine väljapoole algset piirkonda. Oma tehnoloogiaarendus ja –adapteerimine. Kvaliteettootmise, keskkonnasäästliku tehnoloogia, biotehnoloogia IKT jmt tehnoloogiate kasutuselevõtmine.</p>
8. Konkurentsivõime, turgude ligipääsetavus (KONKURENTS)	Talude ja maaettevõtete konkurentsivõime tõstmine Mastaabiefekti saavutamine Uute turgude hõivamine Konkurentsieeliste kasutamine	<p>Põllumajanduses valitsevad traditsioonilised tootmisharud (sea-, piimakarja-, teravilja-, kartuli-, juurviljakasvatus, mesindus). Põllumehed töötlemisega ei tegele. Üksi tegutsevad väiketallunikud ei pääse kaubanduskettidesse. Mastaabiefekt läbi suurte intensiivtootmisüksuste. Piirkondlik tootmise spetsialiseerumine. Suhtelisi konkurentsieeliseid peetakse kauakestvaiks.</p>	<p>Uute looma- ja taimeliikide kasvatamine. Lihakarja kasvatamise ja maastikuhoolduse kombineerimine. Lisaväärtuse tootmine esmasektori toodangu kohapealse töötlemise ja otseturundusega. Mahepõlluma-jandus. Põllumajandusettevõtjast saab maaettevõtja. Väiketootjate ühisturundus- ja –töötlemine. Uute toodete ja teenuste kujundamine</p>

			kaugemate turgude jaoks. Mastaabiefekti saavutamine läbi diversifitseerimise. Mastaabiefekt nišiturgudel. Mastaabiefekt tootjavõrgustike loomise kaudu. Uute suhteliste konkurentsieeliste loomine, nt: piirkonna elukeskkonna kvaliteedi, linnadega uut viisi seostamise, kohalike brändide ja kvaliteedistandardite, kohaliku identiteedi, võrgustiktegevuste jm alusel.
--	--	--	--

LEADER-projektide innovatiivsuse määratlemiseks koostatud tabel lähtub järgmistes allikates kasutatud põhimõttelisest lähenemisest:

1. *European Observatory LEADER*, 1998. Methodological Guide for Analysing Local Innovative Needs. 2nd edition - <http://www.fao.org/sard/static/leader/en/biblio/analyse.pdf>
2. *European Observatory LEADER*, 1997. Innovation and Rural Development. - The Observatory Dossiers No. 2, 55 pp. <http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leader2/rural-en/biblio/inno/innov.pdf>

Neis on innovatiivseteks loetud kaheksas maapiirkondade arengu mõõtmis ilmnevate uute trendide raamesse mahtuvad tegevused, mis pakuvad lahendusi maaelu uutele väljakutsetele. Siinne tabel on nii väljakutsete sõnastuse, tavapärase lahenduste kui uute trendide osas kujundatud vastavaks Eesti olukorrale käesoleva EL-i programmeerimisperioodi alguses (2006. a paiku). Seega püütakse määratleda innovatiivsust Eesti kui terviku maaelu üldistatud iseloomu suhtes. Innovatiivsust konkreetse piirkonna jaoks tabel käsitleda ei võimalda.

Konkreetselt projekti vastavuse tuvastamine ühe või enama tabeli reaga ning selle sisu võrdlemine rea eelviimase ja viimase veeru lahtrite sisuga võimaldab anda hinnangu: kas projekt on innovatiivne või mitte; ning kui on innovatiivne, siis mis mõõtmis (1-8).